

РЕКОМЕНДАЦІЇ
семінару-презентації
«Патріотизм як цінність і консолідуюча основа нації»

Патріотизм як духовно-моральна цінність виступає пріоритетним завданням функціонування держави, становлення суспільства, розвитку особистості. Його головним призначенням є консолідація суспільства для успішного вирішення широкомасштабних суспільно значущих державних проєктів і програм. У цьому зв'язку актуальності набуває проблема виховання у юних громадян патріотизму як почуття приналежності до землі, на якій вони живуть, українського народу, гордості за державу, відповідальності за її долю.

Питання патріотичного виховання особливо актуалізувалися сьогодні, післяподій на Майдані, анексії Криму, збройного конфлікту в східних регіонах нашої держави. Відтак, постала потреба осмислити проблему патріотизму в умовах сучасних соціокультурних зламів, викликів і трансформацій.

Враховуючи зазначене, 28 січня 2015 р. у м. Києві, в Національній академії педагогічних наук України відбувся семінар-презентація «Патріотизм як цінність і консолідуюча основа нації». Організатором семінару виступив Інститут проблем виховання НАПН України.

Участь у заході взяли представники Міністерства освіти і науки України, наукових установ Національної академії педагогічних наук України, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, директори регіональних центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді, а також спеціалісти-практики освітньої сфери (директори, заступники з виховної роботи ЗНЗ, вчителі, соціальні педагоги, психологи).

Метою семінару-презентації стало: обговорення актуальних питань, викликів і загроз щодо патріотичного виховання дітей та молоді, презентація доробку Інституту проблем виховання НАПН України у цьому напрямі, вироблення подальших кроків у патріотичному вихованні дітей та молоді на засадах взаємодії якомога ширшого кола різних соціальних інституцій та організацій.

Відповідно до мети семінару виступаючими було розкрито різні аспекти виховання почуття патріотизму дітей та молоді в контексті традицій вітчизняної і зарубіжної практики; презентовано нове наукове осмислення проблеми патріотизму; висвітлено особливості українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді на сучасному етапі; представлено результати дослідно-експериментальної роботи Інституту з виховання патріотизму зростаючої особистості; окреслено межі та тематичні напрями проведення подальшої дослідно-експериментальної роботи з означених питань.

Під час семінару *оприлюднено основні доробки* Інституту проблем виховання з проблеми виховання патріотизму, а це більше 70 публікацій наукового й методичного характеру, серед яких найважливіші: Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді (2014 р.); програмно-виховний контекст «Національна ідея в становленні громадянина-

патріота України» (2014 р.), Концепція військово-патріотичного виховання населення у Товаристві сприяння обороні України(2014 р.), Концепція військово-патріотичного виховання молоді України(2014 р.).

На основі обговорення учасниками зібрання зроблено висновок, що патріотизм – це безумовне за походженням і високосмислове за духовно-моральною мірою почуття-цінність. *Метою* патріотичного виховання *на сучасному етапі* є становлення *громадянина-патріота*, готового самовіддано розбудувати Україну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти громадянському миру й злагоді в суспільстві. Акцентовано, що у змісті патріотичного виховання доцільно зосередитися на оволодінні зростаючою особистістю такими патріотичними цінностями, як любов до рідної землі, держави, родини, народу; формувати національну ідентичність й водночас толерантне ставлення підростаючої особистості до інших народів, культур і традицій; виховувати почуття духовної єдності населення усіх регіонів України, спільності його культурної спадщини та майбутнього.

Водночас, визнаючи високу вагу і значущість патріотичної проблематики, учасники семінару-презентації вважають актуальним *подальше різновекторне розгортання* практико-орієнтованих досліджень, обґрунтування й упровадження нових технологічних підходів, засобів, здатних істотно вплинути на практичний виховний потенціал освіти, доповнюючи й урізноманітнюючи усі її складники: навчально-виховний процес, позакласну й позашкільну роботу, дозвілєву діяльність.

Для удосконалення виховання патріотизму підростаючої особистості учасники семінару-презентації вважають за доцільне висловити такі *рекомендації*:

- утверджувати гуманістичну моральність як основу громадянського суспільства; культивувати кращі риси української ментальності – працелюбність, справедливість, доброту, чесність, бережне ставлення до природи; спонукати молодь до активної протидії сепаратизму, аморальності, шовінізму, фашизму;
- включати різні аспекти проблематики патріотичного виховання до дослідницьких програм та планів Інституту та інших наукових установ для різнобічного вивчення зазначеної проблеми, своєчасного реагування на нові суспільні виклики;
- зосередити увагу дослідників й педагогів-практиків на соціально-педагогічній підтримці дітей із сімей, які переселилися зі східних регіонів України, Криму;
- активізувати розробку питань військово-патріотичного виховання зростаючої особистості, яке покликане сприяти підвищенню обороноздатності України;
- удосконалювати традиційні змістово-технологічні засоби педагогічної роботи та розробляти сучасні технології виховання громадянина-патріота з метою створення інноваційного комплексу відповідних технологій на різних освітніх рівнях;

- серед методів і форм патріотичного виховання пріоритетними вважати такі, що ґрунтуються на демократичному стилі суб'єкт-суб'єктної взаємодії, спрямовані на розвиток соціальної активності, самостійний пошук істини, сприяють формуванню критичного мислення, соціальної ініціативності;
- продовжити традицію проведення всеукраїнських експериментів з патріотичного виховання дітей та учнівської молоді на основі Програми українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді, створеної в Інституті проблем виховання НАПН України;
- здійснювати послідовний моніторинг практики виховання патріотизму дітей та учнівської молоді у різних освітніх закладах;
- узагальнювати інноваційний педагогічний досвід патріотичного виховання особистості, адаптувати і поширювати його в різних навчальних закладах;
- сприяти партнерству, обміну досвідом різних соціальних інституцій, в т.ч. державних і неурядових організацій, щодо інтенсифікації процесу патріотичного виховання зростаючої особистості;
- налагоджувати конструктивну взаємодію закладів освіти з дитячими й молодіжними громадськими організаціями як осередками становлення громадян-патріотів України;
- сприяти підвищенню компетентності батьків у патріотичному вихованні дітей, зміцненню взаємодії сім'ї, родини з навчальними закладами щодо зазначеного;
- здійснювати навчально-методичне забезпечення закладів освіти з проблем патріотичного виховання підростаючої особистості; розробляти та широко впроваджувати методичні посібники й рекомендації для практичних працівників з патріотичного виховання дітей та учнівської молоді різних вікових груп;
- проводити науково-практичні конференції, семінари, наради, засідання методичних об'єднань з обговорення проблеми патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в різних аспектах (орієнтовна тематика заходів: "Особливості патріотичного виховання підростаючого покоління в умовах сучасних соціально-політичних викликів"; "Український патріотизм і євроінтеграція"; "Особистісно орієнтовані моделі виховання патріотизму молоді"; "Взаємодія школи і громадських організацій у вихованні патріотизму дітей та молоді"; "Проблеми патріотичного виховання молоді в умовах розгортання світової інтеграції та взаємозближення націй"; "Виховання патріотизму особистості засобами гуманістичної та християнської моралі");
- інтенсифікувати взаємодію із засобами масової інформації з метою спільної підготовки відповідних теле- та радіопередач, ширшого висвітлення проблем та кращого досвіду патріотичного й військово-патріотичного виховання дітей та молоді.

28 січня 2015 р., м. Київ